JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

MKUTANO WA SABA

YATOKANAYO NA KIKAO CHA AROBAINI

2 JUNI, 2017

MKUTANO WA SABA

KIKAO CHA AROBAINI TAREHE 2 JUNI, 2017

I. DUA:

Saa 3:00 Asubuhi Mhe. Job Yuston Ndugai (SPIKA) alisoma Dua na kuongoza Kikao cha Bunge.

Makatibu Mezani:

1. Ndg. Charles Mloka
2. Ndg. Neema Msangi

II. MASWALI

OFISI YA RAIS (TAMISEMI)

Swali Na. 322: Mhe. Omary Tebweta Mgumba

Nyongeza: Mhe. Omary Tebweta Mgumba

WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO

Swali Na. 323: Mhe. Dkt. Raphael Masunga Chegeni

Nyongeza: Mhe. Dkt. Raphael Masunga Chegeni
Mhe. Ali Keissy Mohamed
Mhe. Mchg. Peter Simon Msigwa

WIZARA YA MAJI NA UMWAGILIAJI

Swali Na. 324: Mhe. Omary Mohamed Kigua

Nyongeza: Mhe. Omary Mohamed Kigua

WIZARA YA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO

Swali Na. 325: Mhe. Joel Mwaka Makanyaga

Nyongeza: Mhe. Joel Mwaka Makanyaga
Mhe. Magdalena Hamis Sakaya

Swali Na. 326: Mhe. Subira Khamis Mgalu

Nyongeza: Mhe. Subira Khamis Mgalu

WIZARA YA MALIASILI NA UTALII

Swali Na. 327: Mhe. Catherine Valentine Magige

Nyongeza: Mhe. Catherine Valentine Magige
Mhe. Cecilia Daniel Paresso
Mhe. Amina Saleh Mollel

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO

Swali Na. 328: Mhe. Wilfred Muganyizi Lwakatare (kny: Mhe. Lucy Fidelis Owenya)

Nyongeza: Mhe. Wilfred Muganyizi Lwakatare
Mhe. Esther Nicholas Matiko

Swali Na. 329: Mhe. Susan Anselm Lyimo (kny: Mhe. Raphael Japhary Michael)

Nyongeza: Mhe. Susan Anselm Lyimo

WIZARA YA NISHATI NA MADINI

Swali Na. 330: Mhe. Mohamed Omary Mchengerwa

Nyongeza: Mhe. Mohamed Omary Mchengerwa

III. MATANGAZO

A: WAGENI

1. JUKWAA LA SPIKA

(i) Wageni 43 wa Mhe. Spika kutoka Kata ya Lenjulu, Wilayani Kongwa wakiongozwa na Diwani wa Kata ya Lenjulu Mhe. Sembuli Chilongola walitambulishwa.

(ii) Wageni 9 wa Mheshimiwa Waziri Mkuu kutoka Taasisi ya Al-Hikma ya Dar es Salaam, wakiongozwa na Sheikh Nurdin Mohamed Al Ahdar (KISHIKI) walitambulishwa.

2. WAGENI WA WAHESHIMIWA WABUNGE

(i) Wabunge 26 wa Mhe. Deo. K. Sanga ambao ni Wachezaji wa Timu ya Makambako Veterans Club kutoka Makamboko, Njombe wakiongozwa na Ndg. Burton Salingwa walitambulishwa. Timu hii ilikuja kucheza na Timu ya Bunge tarehe 3/6/201 siku ya Jumamosi.

(ii) 39 wa Mhe. Alex R. Gashaza ambao ni Wanafunzi wa Chuo Kikuu cha Dodoma (UDOM) wanatoka Jimbo la Ngara walitambulishwa.

(iii) Wageni 35 wa Mhe. Magdalena Hamis Sakaya ambao ni Wanafunzi wanaosoma Chuo Kikuu cha UDOM kutoka Kalina Mkoa wa Tabora walitambulishwa.

(iv) MATANGAZO MENGINE

Menyekiti wa *Bunge Sports Club* Mhe. William Mganga Ngeleja anawatangazia Wabunge wote kuwa kesho tarehe 3 Juni, 2017 kutakuwa na Bonanza la Mpira wa Miguu *(Bunge Sports Club)* na Timu ya Makambako *Veterans Club* na Timu ya Albino.

IV. HOJA ZA SERIKALI

Hoja ya Waziri wa Nishati na Madini kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2017/18 iliendelea kujadiliwa kama ifuatavyo:-

17.	Mhe. Hamidu Hassan Bobali	-	CUF
18.	Mhe. Joshua Samwel Nassari	-	CHADEMA
19.	Mhe. Mwita Mwikabwe Waitara	-	CHADEMA
20.	Mhe. Jumanne Kibera Kishimba	-	CCM
21.	Mhe. Deo Kasenyenda Sanga	-	CCM
22.	Mhe. Bahati Ali Abeid	-	CCM
23.	Mhe. Goodluck Araph Mlinga	-	CCM
24.	Mhe. Saed Ahmed Kubenea	-	CHADEMA
25.	Mhe. Mussa Bakari Mbarouk	-	CUF
26.	Mhe. Ahmed Juma Ngwali	-	CUF
27.	Mhe. Dkt. Pudenciana Wilfred Kikwembe	-	CCM
28.	Mhe. William Mganga Ngeleja	-	CCM
29.	Mhe. Salome Wycliffe Makamba	-	CHADEMA
30.	Mhe. Prof. Anna Kajumulo Tibaijuka	-	CCM
31.	Mhe. Ezekiel Magolyo Maige	-	CCM
32.	Mhe. Livingston Joseph Lusinde	-	CCM

KUHUSU UTARATIBU

Mhe. John John Mnyika aliomba kuhusu utaratitu kuwa Mhe. Livingstone Lusinde anaongelea wizi wa Makinikia (udongo wa dhahabu) wakati Serikali haisemi lolote kuhusu udongo huo.

Mhe. Mnyika aliendelea kupingana na Kiti na Mhe. Spika aliamua Askari wamtoe nje. Wakati anatolewa nje Mhe. Ester Bulaya alirudi kuita Wabunge wa Kambi ya Upinzani kutoka nje na hivyo Wabunge wote wa Upinzani walitoka isipokuwa Mhe. Maftaha Nachuma.

Spika alisema Kamati ya Maadili ikae kushughulikia nidhamu ya Mhe. Ester Bulaya.

33.	Mhe. Hawa Abdulrahman Ghasia	-	CCM
34.	Mhe. Abdallah Hamis Ulega	-	CCM
35.	Mhe. Dkt. Mary Michael Nagu	-	CCM

MWONGOZO WA SPIKA

Mwongozo wa Spika uliombwa Kuhusu upimaji wa akili za Wabunge na Katiba inasemaje kuhusu sifa za Mbunge.

- SPIKA alijibu Mwongozo kuwa kazi za Bunge zitaendelea na zitakwisha vizuri na alitoa adhabu ya kutokuwepo Bungeni wiki nzima kwa Mhe. John Mnyika. Pia alielekeza Kamati ya Maadili ikae leo, Jumatatu kwa ajili ya kushughulikia suala hilo.
- Mhe. Halima Mdee alimvuta Askari na kumchania Koti. Hivyo, adhabu yake iliyopendekezwa itatolewa Jumatatu baada ya Kamati ya Maadili kukaa.
- Kuhusu Taarifa ya Makinikia – Bunge liko pamoja na Mhe. Rais na linaunga mkono mapendekezo yote yaliyotolewa na Kamati.

V. KUSITISHA BUNGE

Saa 7:00 mchana Bunge lilisitishwa mpaka saa 10:00 jioni.

VI. BUNGE KURUDIA

Saa 10:00 jioni Bunge lilirudia na Serikali ilianza kujibu Hoja kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Jenista Joakim Mhagama - Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera, Bunge, Kazi, Ajira na Walemavu)
2. Mwanasheria Mkuu wa Serikali
3. Naibu Waziri na Nishati na Madini

4. Waziri wa Nishati na Madini (Mhe. Charles Mwijage Kny: Waziri wa Nishati na Madini)

VII. KAMATI YA MATUMIZI

Bunge lilijigeuza kuwa Kamati ya Matumizi ili kupitisha Fungu 58 la Wizara ya Nishati na Madini Kifungu kwa Kifungu

Kif. 1001

Wabunge wafuato walichangia:-

(a) Mhe. Ahmed Juma Ngwali - CUF

Mhe. Ngwali alitoa shilingi na kuchangiwa na

- Mhe. Masoud Abdallah Salim - CUF
- Mhe. Mohamed Juma Khatib - CUF

Serikali ilitoa *commitment* tarehe 25 Juni, 2017 ilishughulikie suala la Zanzibar kuwa na umeme wa hakika na Mhe. Ahmed Juma Ngwali alirudisha shilingi.

(b) Mhe. Martha Moses Mlata - CCM

Alitaka ufafanuzi juu ya ulinzi wa dhahabu na mkakati wa udhibiti wake.

Mhe. Mlata aliridhika na maelezo ya Waziri.

(c) Mhe. Daimu Iddi Mpakate - CCM

Alitaka ufafanuzi kuhusu ulipaji wa *Service Levy* kwenye Halmashauri kwa wachimbaji wadogo Tunduru.

Mwenyekiti alielekeza apate taarifa kwa Waziri.

(d) Mhe. Jitu Vrajlal Soni - CCM

Alitaka kujua suala la utozaji wa kodi katika sekta ya madini ya vito i.e. Tanzanite

(e) Mhe. Ally Mohamed Keissy - CCM

Mchanga wa dhahabu na Bunge kupitia upya mikataba ya zamani na ya sasa ya madini na mchanga wa dhahabu.

Mhe. Kessy alitoa shilingi na Wabunge wafuatao walichangia:-

(i) Mhe. Amina Saleh Mollel - CCM
(ii) Mhe. Selemani Jummanne Zedi - CCM
(iii) Mhe. Magdallena Hamis Sakaya - CUF

Baada ya ufafanuzi wa Serikali Mhe. Kessy alirejesha shilingi.

(f) Mhe. Dkt. Mary Michael Magu - CCM

Usambazaji wa umeme kwa uwiano

(g) Mhe. Goodluck Araph Mlinga - CCM

Utaratibu wa Serikali kuwahamisha watu na kuwalipa fidia panapopatikana madini.

Mhe. Mlinga alitoa shilingi na Waziri wa Ardhi Mhe. William Vangimembe Lukuvi alitoa ufafanuzi na Naibu Waziri na Nishati na Madini alitoa *commitment* waende wakimaliza Bunge hili wakalimalize.

Mhe. Mlinga alirudisha shilingi.

(h) Mhe. Saed Ahmed Kubenea - CHADEMA

Mhe. Kubenea alitoa shilingi, hata hivyo, baada ya Spika/Mwenyekiti kumweleza kuwa suala lake linahusiana na Mhe. Kessy alirudisha shilingi.

(i) Mhe. James Kinyasi Millya - CHADEMA

Maslahi ya Taifa kuhusu Tanzanite.

Guillotine

Saa 12:50 Bunge liliingia katika *Guillotine* na kupitisha mafungu yote ya Fungu 58 kwa Matumizi ya kawaida na Miradi ya Maendeleo.

Baada ya kupitisha mafungu yote Bunge lilirejea na Mtoa Hoja alitoa Taarifa.

Hoja ilitolewa na kuungwa mkono

Bunge lilihojiwa na kupitisha makadirio ya Wizara ya Nishati na Madini kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018.

MAELEZO YA SPIKA

1. Katika kiti, ustaarabu wa Kibunge. Kiti kikikutaka utoke nje utoke kwa amani. Spika alionya kwa Mbunge atakayegoma kutoka nje baada ya kuombwa na Kiti kuwa leo ni mwisho. Taratibu za kumtoa zizingatiwe na Mpambe wa Bunge.

2. Kufuatia na mazingira ya Wizara ya Nishati na Madini hasa uchimbaji wa Madini wameamua kuunda Kamati Maalum kushauri Serikali kuhusu Mfumo wa Udhibiti wa Tanzanite. Bunge linaunga mkono jitihada za Rais. Kamati itakuwa na Wajumbe 9 kwa siku 30.

Hadidu za rejea

(i) kuchambua mikataba na Kampuni ya Tanzania One Mining;
(ii) Uhusikaji wa Kampuni ya Sky Associates;

(iii) Kuangalia Mfumo wa uchimbaji wa Tanzanite kwa Taifa;
(iv) Uchambuzi wa Taarifa za Tume na Kamati mbalimbali zilizoundwa;
(v) Kubainisha kuhusu utaratibu bora; na
(vi) Jambo jingine lolote 1/7/2017.

- Wajumbe wa Kamati hiyo ni:-

1. Mhe. Doto Mashaka Biteko	-	Mwenyekiti
2. Mhe. Mohamed Omary Mchengerwa	-	Mjumbe
3. Mhe. Ezekiel Magolyo Maige	-	Mjumbe
4. Mhe. Balozi Adadi Mohamed Rajab	-	Mjumbe
5. Mhe. Mary Machuche Mwanjelwa	-	Mjumbe
6. Mhe. Subira Khamis Mgalu	-	Mjumbe
7. Mhe. Juma Hamad Omar	-	Mjumbe
8. Mhe. Latifah Hassan Chande	-	Mjumbe
9. Mhe. James Kinyasi Millya	-	Mjumbe

VIII. KUAHIRISHA BUNGE

Saa 12:05 jioni Bunge liliahirishwa hadi Jumatatu tarehe 5 Juni, 2017 saa 3:00 asubuhi.